

مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز
دوره بیست و هفتم، شماره اول، بهار ۱۳۸۷ (پیاپی ۵۴)
(ویژه‌نامه جمعیت و توسعه)

بررسی استنادی مقاله‌های تألیفی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز
در فاصله زمانی (۱۳۸۵-۱۳۸۰)

علی منصوری**

دکتر عبدالرسول جوکار*

دانشگاه شیراز

مرصع شکری****
دانشگاه شیراز

میترا پشوتنی زاده***
دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

این پژوهش، با استفاده از روش تحلیل استنادی، به بررسی الگوی رفتار استنادی مؤلفان مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز در فاصله‌ی زمانی ۱۳۸۵-۱۳۸۰ در مورد چگونگی استفاده از منابع علمی پرداخته است. در این پژوهش، سعی شده با تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، ابتدا توصیفی کلی از مقاله‌های مورد بررسی ارائه گردد؛ در مرحله بعد، به بررسی میانگین استنادها، نوع و زبان منابع مورد استفاده بر اساس تفکیک موضوعی مقاله‌ها، بررسی نیم عمر منابع و بررسی میزان تمایل نویسندگان به استفاده از انواع مختلف منابع اطلاعاتی پرداخته است. نتایج نشان داد که، مجموع ۲۲۱ مقاله مورد بررسی، دارای ۵۲۴۰ استناد می‌باشد، که بالاترین استنادها به طور کلی از جنبه زبانی و نوع مدرک، به ترتیب مربوط به زبان انگلیسی (۵۵٪) و کتاب (۵۷/۲٪) می‌باشد. میانگین استناد در هر مقاله، ۲۳/۷ می‌باشد. نتایج این تحقیق نشان داد که، بالاترین نیم عمر به کتاب عربی در زمینه موضوعی زبان و ادبیات فارسی با ۲۳ سال و ۸ ماه، و پایین ترین نیم عمر، مربوط به نشریه فارسی در حوزه حقوق با ۳ سال و ۳ ماه تعلق دارد. مطالعه تطبیقی بین نیم عمر منابع فارسی و انگلیسی زبان نشان دهنده آن است که، منابع فارسی

* دانشیار علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

** دانشجوی دکتری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز و کتابدار دانشگاه شیراز

*** دانشجوی دکتری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

**** کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

نسبت به منابع انگلیسی، به طور روزآمدتر مورد استفاده قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: ۱. تحلیل استنادی ۲. مقاله‌های تالیفی ۳. مجله علوم اجتماعی و انسانی ۴. دانشگاه شیراز.

۱. مقدمه

مجله‌ها، حاملانی مناسب جهت ارائه‌ی مقاله‌هایی هستند که به سبب ویژگی‌های خاص خود در میان سایر مدارک، مورد توجه بیشتر پژوهشگران قرار می‌گیرند. سرعت بالای تولید یافته‌های علمی، تبادل سریع آن‌ها و تاثیر و تأثر این یافته‌ها بر یکدیگر باعث شده است که، قالب مقاله نقش قابل توجهی در مبادله‌های علمی ایفا نماید.

رشد فزاینده‌ی تولید اطلاعات به صورت مقاله باعث شده است که، مقاله‌ها از جنبه‌های مختلف، از جمله مستندات، مورد بررسی و تحلیل قرار گیرند. مستند بودن مقاله بدین معنی است که، آن مقاله به تنهایی وجود خارجی نداشته و به نوعی از دل متون آن موضوع استخراج گردیده است (مختار نبی و مختار معمار، ۱۳۸۴). به قول گارفیلد^۱ (۱۹۷۲)، هر جمله یک مقاله که به بررسی متون می‌پردازد، با یک استناد حمایت می‌شود. استنادها، یکی از عناصر شاخص نگارش‌های علمی بوده و نقش بارزی در تولید و نشر اطلاعات دارد (حقیقی، ۱۳۸۱).

یکی از روش‌های رایج در تحلیل مقاله‌ها، تحلیل استنادی است که در حوزه کتاب‌سنجی به کار می‌رود. کتاب‌سنجی، روشی است برای مطالعه، سنجش و ارزیابی کمی متون علمی با به کارگیری روش‌های آماری در متون مضبوط و منابع و مآخذ آن‌ها، که با شمارش استنادی متعلق به متون علمی، به تهیه شاخص‌های کمی برای ارزیابی مدارک تاکید دارد (عصاره، ۱۳۷۷، ۱۳۷۶؛ مختار نبی و مختار معمار، ۱۳۸۴). تحلیل استنادی، با بررسی‌هایی که انجام می‌دهد، میزان اعتبار مقاله‌ها را بر اساس میزان استنادها تعیین می‌کند. در استفاده از منابع برای تولید مقاله‌ها، معمولاً رفتارهایی بروز می‌کند که در اصطلاح به آن‌ها رفتار استنادی می‌گویند؛ که شامل چگونگی استفاده از منابع، نوع تاکید بر مواد خاص، تکرار کاربرد برخی منابع و گرایش به متون منتشر شده به زبان خاص است (حرری و نشاط، ۱۳۸۱). نتایج و یافته‌های چنین مطالعاتی می‌تواند، منعکس کننده الگوهای رفتاری استفاده از منابع از سوی پژوهشگران باشد که این امر به مدیران مجموعه کمک می‌کند تا منابع معتبر، مفید و مورد نیاز مجموعه را با دقت و توجه بیشتر و احتمالاً صرف هزینه‌های کمتر، تهیه نمایند.

۲. بیان مسأله

نشریه علمی و پژوهشی علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، با هدف بسترسازی پژوهشی برای شناخت دقیق‌تر از انسان و علوم مرتبط با انسان، در حوزه علوم اجتماعی و انسانی فعالیت دارد. از این رو، مقاله‌هایی را در ارتباط با پژوهش‌های انجام گرفته در رشته‌های مربوط به علوم اجتماعی و انسانی

منتشر می‌کند. تعیین الگوهای رفتار علمی نویسندگان مقاله‌ها و بررسی استنادی منابعی که در این مقاله‌ها مورد استفاده قرار گرفته، باعث خواهد شد که مسئولان و نویسندگان نشریه با آگاهی و دیدی منتقدانه به ادامه فعالیت خود بپردازند. از سوی دیگر، کتابخانه‌ها با شناخت رفتار اطلاع‌یابی نویسندگان، قادر خواهند بود نسبت به تهیه و اشاعه منابع مورد نیاز پژوهشگران اقدام نمایند. همچنین، نتایج حاصل از این پژوهش، این امکان را فراهم می‌سازد تا با دقت در تهیه منابع اطلاعاتی، به راهبردی عملی در راستای بهبود وضعیت و کارایی کتابخانه نایل آیند.

با وجود حجم انتشار مقاله‌های علمی در نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز و اهمیت بررسی مقاله‌ها از جنبه‌های مختلف، اخیراً هیچ پژوهشی به بررسی چگونگی و میزان استفاده از منابع اطلاعاتی در تالیف مقاله‌ها نپرداخته و میزان و چگونگی استناد مقاله‌های منتشر شده در این نشریه به منابع، مشخص نگردیده است. بنابراین، در این پژوهش، پژوهشگران با مطالعه استنادها، به کشف و بررسی ویژگی‌های مآخذ و منابع مورد استفاده پرداخته‌اند. به عبارت دیگر در این پژوهش، استنادهای مقاله‌ها تالیفی نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز بررسی شده‌اند تا بدین وسیله، الگوی رفتار علمی پژوهشگران و محققان در استفاده از منابع معین شود.

۳. اهمیت پژوهش

ارائه مقاله‌ها در مجله‌های علمی، مهم‌ترین روش تبادل اطلاعات در بیشتر رشته‌ها می‌باشد (شهریاری، ۱۳۸۵) و تحلیل استنادی، سنگ بنای تحلیل کمی این مقاله‌ها می‌باشد. نتایج به دست آمده از انجام این پژوهش، می‌تواند بر شناخت رفتار استناددهی مؤلفان در تعیین موضوع‌ها و اولویت‌های مقاله‌های علمی جهت درج در نشریه مؤثر باشد و به گسترش دانش در حوزه‌های علوم اجتماعی و انسانی یاری رساند. همچنین شناخت نیازها و الگوهای اطلاعاتی نویسندگان این نشریه، می‌تواند به تصمیم‌گیری بهتر مسئولان نشریه و همچنین تغییر و بهبود رفتار اطلاعاتی نویسندگان بیانجامد. از طرف دیگر، نویسندگان نشریه با شناخت رفتار استنادی خود و همکاران، این امکان را دارند که نسبت به ارتقا و بهبود رفتار استنادی و الگوهای علمی اقدام نمایند. علاوه بر این، نتایج این پژوهش، به مجموعه سازان کتابخانه کمک خواهد کرد تا بتوانند با توجه به رفتارهای استنادی نویسندگان، نیازهای آتی آن‌ها را بهتر تشخیص داده و در فراهم‌آوری منابع اطلاعاتی به صورت راهبردی اقدام نمایند.

یافته‌های این پژوهش، علاوه بر تاثیرگذاری بر مجموعه سازی منابع اطلاعاتی تخصصی رشته‌های دارای مقاله در نشریه مذکور در کتابخانه، می‌تواند بر میزان تازگی یا کهنگی متون مورد استفاده و زبان رایج در منابع مقاله‌های مورد بررسی، که اطلاعاتی بسیار کارساز در گزینش موادند، تأثیر گذار باشد.

۴. هدف پژوهش

هدف اصلی این پژوهش، بررسی استنادی مقاله‌های منتشر شده‌ی نشریه علوم اجتماعی و انسانی

دانشگاه شیراز، در یک دوره شش ساله (۱۳۸۵-۱۳۸۰) و تعیین الگوی رفتاری نویسندگان مقاله‌های این نشریه می‌باشد.

هدف‌های فرعی:

- ۱- ارائه توصیفی کلی، از مقاله‌های مورد بررسی
- ۲- بررسی میزان مشارکت گروهی نویسندگان و دانشگاهها
- ۳- تعیین وضعیت زبانی استنادها
- ۴- تعیین میزان استناد به انواع حاملان‌های اطلاعاتی
- ۵- تعیین توزیع موضوعی استنادها
- ۶- مشخص نمودن میانگین استناد به تفکیک هر موضوع
- ۷- تعیین نیم عمر انواع منابع مورد استناد در موضوع‌های مورد بررسی

۵. پرسش‌های پژوهش

با توجه به هدف‌هایی که در قبل مطرح گردید، پرسش‌هایی به منظور عینی کردن روند پژوهش مطرح می‌شود:

- ۱- توزیع زبانی، موضوعی مقاله‌های مورد بررسی، چگونه است؟
- ۲- همکاری گروهی بین نویسندگان و دانشگاهها به چه میزان است؟
- ۳- توزیع استنادهای مقاله‌های مورد بررسی از نظر زبان، چگونه است؟
- ۴- میزان استفاده از انواع حاملان در موضوعها چقدر است؟
- ۵- گرایش موضوعی استنادها چگونه است؟
- ۶- میانگین تعداد استنادهای مقاله‌ها به تفکیک موضوع، چقدر است؟
- ۷- نیم عمر منابع مورد استفاده به تفکیک هر موضوع، چقدر است؟

۶. جامعه پژوهش

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، تمامی ۲۲۱ شماره مقاله‌ی منتشر شده در مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، بین سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۰ (دوره‌ی شش ساله) می‌باشد، که حوزه‌های موضوعی علوم اجتماعی و انسانی، علوم تربیتی و روانشناسی، حقوق و علوم سیاسی را شامل می‌شود.

۷. روش پژوهش

برای تعیین الگوی رفتاری محققان، به طور معمول از روش تحلیل استنادی استفاده می‌شود که این روش، زیر مجموعه حوزه کتاب‌سنجی به شمار می‌رود. در این پژوهش نیز، مقاله‌های این نشریه با

استفاده از روش تحلیل استنادی مقاله‌های این نشریه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای تحلیل مقاله‌ها، فرم‌های خاصی تهیه و اطلاعات کتاب‌شناختی مقاله‌ها و استنادها در آن فرم‌ها نوشته شد، سپس داده‌های موجود با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید.

۸. محدودیت‌های پژوهش

برخی نارسایی‌های موجود در مآخذ، بر گردآوری داده‌ها تاثیر گذاشت. که از جمله این مشکلات، می‌توان به غفلت مؤلفان در درج اطلاعات کامل کتاب‌شناختی، کوتاهی در ثبت تاریخ نشر مآخذ، اکتفا به درج فقط عنوان یا نویسنده و عدم رعایت اصول نگارش اطلاعات کتاب‌شناختی منابع از سوی برخی نویسندگان، اشاره کرد.

۹. گذری بر ادبیات موضوع

با توجه به اهمیت و کاربرد فنون کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی در تحلیل نشریه‌ها، بررسی‌ها و مطالعات متعددی با استفاده از این روش و به طور اختصاصی، تحلیل استنادی صورت گرفته است که در این پژوهش، به بخشی از این پژوهش‌ها به عنوان پیشینه، اشاره می‌شود.

۹.۱. داخل کشور

مقصودی دریه (۱۳۷۸)، در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود، به بررسی و مقایسه الگوهای انتشاراتی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی دو دانشگاه شیراز و شهید چمران اهواز پرداخته است. در این پژوهش، ۷۰ عنوان پایان‌نامه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که، از ۳۵ عنوان پایان‌نامه مورد بررسی دانشگاه شهید چمران اهواز، تعداد ۳۰۸۱ استناد استخراج شده است که از این تعداد، ۷۳۰ استناد به منابع فارسی و ۲۳۵۱ استناد، به منابع خارجی بود و از همین تعداد پایان‌نامه در دانشگاه شیراز، تعداد ۲۴۴۷ استناد به دست آمده، که از این تعداد ۵۳۸ استناد به منابع فارسی و ۱۹۱۹ استناد به منابع انگلیسی بوده است. زندی (۱۳۷۸)، در پایان‌نامه خود، به تحلیل استنادی مقاله‌های مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز بین سال‌های (۱۳۷۵-۱۳۶۶) پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که، از کل ۱۸۲۳ استناد دوره ده ساله مجله مورد مطالعه، ۴۴۲ (۲۴/۲۴٪) استناد به مجله‌های خارجی، ۱۶۴ (۸/۹۹٪) استناد به مجله‌های فارسی، ۵۹۲ (۳۲/۴۷٪) استناد به کتاب‌های خارجی و ۴۹۴ (۲۷/۰۰۹٪) استناد به کتاب‌های فارسی تعلق دارد. ۱۳۱ مورد (۷/۱۸٪) از استنادهای باقیمانده به کتاب‌های عربی، پایان‌نامه‌ها، مقاله‌های کنفرانس‌ها و گزارش‌ها تعلق دارد. همچنین، مشخص شد که بیشترین استناد به منابع خارجی زبان اختصاص دارد، زیرا از مجموع ۱۸۲۳ استناد موجود در این مجله، ۱۰۶۳ (۵۸/۲۵٪) استناد آن به منابع خارجی و ۷۰۴ (۳۸/۶۱٪) استناد به منابع فارسی مربوط است. کهنگی متون نیز مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد، بیشترین استناد در منابع فارسی به

منابع نسبتاً جدید با فاصله زمانی ۵ تا ۱۰ سال تعلق دارد ولی، در منابع خارجی کهنگی متون بیشتر است. یافته‌ها نشان داد که، از مجموع ۱۱۴ مقاله، بیشترین درصد به اعضای هیأت علمی دانشگاه شیراز با ۶۸/۴۲٪ تعلق دارد. نویسندگان کلیدی مشخص گردید و سردبیر مجله، با ۹ مقاله در رأس آن‌ها قرار داشت.

حری و نشاط (۱۳۸۱)، در پژوهشی به بررسی رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌های مندرج در مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۹، پرداخته‌اند. در این پژوهش، ۱۷۹ مقاله تألیفی نشریه مذکور در یک دوره ۲۱ ساله با استفاده از روش تحلیل استنادی و نیز تحلیل محتوا و با استخراج ۲۴۶۲۲ استناد، مورد بررسی قرار گرفت. یافته نشان داد که، رفتار استنادی تولید کنندگان رشته‌های مختلف دانشکده، کتاب مدار است. نیم عمر منابع ۸/۵ سال است و زبان غالب در مآخذ، زبان انگلیسی می‌باشد. از لحاظ نوع منابع و زبان غالب در مآخذ مقاله‌ها، نوعی همسویی میان یافته‌های تحقیق و مطالعه‌های پیشین یافت شد.

مهراد و شهبازی (۱۳۸۱) در پژوهشی، مقاله‌های منتشر شده اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی شیراز و تبریز را، در مجله‌های داخل کشور (فارسی و لاتین) بین سال‌های (۱۳۷۸-۱۳۷۴) مورد مطالعه قرار دادند. این پژوهش، با استفاده از روش کتاب‌سنجی، با هدف شناسایی عمده‌ترین منابع مورد استفاده، تعیین نیم عمر علمی نشریه‌های ادواری، تهیه فهرست رتبه‌بندی شده مجله‌ها، میزان همکاری علمی بین پژوهشگران علوم پزشکی و شناسایی بخش‌ها و گروه‌های فعال در دانشگاه‌های علوم پزشکی شیراز و تبریز انجام شده است. نتایج نشان داد که، عمده‌ترین منابع مورد استفاده پژوهشگران، نشریه‌های ادواری بوده و در این میان، نشریه‌های فارسی زبان کمترین میزان استناد (۳٪) را به خود اختصاص داده‌اند. میزان عمر نشریه‌های ادواری لاتین در هر دو دانشگاه، در حدود ۱۰ سال می‌باشد. میانگین استنادها، در مقاله‌های دانشگاه علوم پزشکی تبریز ۱۳/۱۰ و در مقاله‌های دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ۱۴/۵ می‌باشد.

تیمورخانی (۱۳۸۱)، در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل استنادی مقاله‌های تألیفی فصل‌نامه کتاب"، به بررسی الگوی رفتار علمی مؤلفان نشریه فصل‌نامه کتاب، در مورد چگونگی استفاده از منابع علمی پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که، ۱۹۸ عنوان مقاله ۱۷۳۰ بار استناد شده است. بالاترین میزان استناد (۴۸/۶۱ درصد)، مربوط به کتاب است. ۵۰ درصد از استنادها، به منابع انگلیسی زبان است. کتاب‌ها با ۷ سال و ۱۱ ماه بالاترین و منابع الکترونیکی، با ۳ ماه پایین‌ترین میانگین نیم عمر را دارند.

شهریاری (۱۳۸۵)، در مقاله‌ای با استفاده از روش تحلیل استنادی، به بررسی وضعیت استناد مقاله‌های فصل‌نامه علوم اطلاع‌رسانی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران در فاصله زمانی (۱۳۸۱-۱۳۵۱) پرداخته است. پس از گردآوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها، توصیفی از مقاله‌ها و استنادها؛ مانند ترجمه یا تألیفی بودن، دارا بودن فهرست منابع، تعداد و میانگین استناد در هر مقاله، فردی یا

گروهی بودن تألیف، جنسیت مولف / مؤلفان، توزیع انواع مدارک استناد شده، زبان استنادها، نیم عمر و پراکندگی موضوعی، ارائه شده است. در این پژوهش، بالاترین نیم عمر به گزارش با ۹ سال و ۷ ماه و کمترین آن، به یادداشت شخصی با ۶ ماه اختصاص دارد.

کیانمهر (۱۳۸۶)، در پژوهشی به تحلیل استناد مقاله‌های منتشر شده در مجله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی از سال ۱۳۷۵ تا پایان ۱۳۸۲ پرداخته است. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که، تعداد متوسط استنادها ۱۰/۷۳ استناد است. بالاترین میزان استناد در میان انواع اطلاعاتی ۴۸/۴۳٪ به کتاب تعلق دارد. ۵۴/۷۵٪ از استنادها به زبان فارسی بوده و کتاب‌ها با ۷ سال و ۸ ماه بالاترین و منابع الکترونیکی با ۱ سال و ۳ ماه، پایین‌ترین میانگین نیم عمر را دارند.

محمدی و دادگر (۱۳۸۶)، به منظور ارزیابی دقیق وضعیت مقاله‌های فصل‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی و تعیین الگوهای رفتاری، محققان این حوزه تحقیقی را با استفاده از روش (تحلیل استنادی) بر روی مقاله‌های ۳۰ شماره فصل‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های (۱۳۸۴-۱۳۷۶) انجام دادند. تحلیل داده‌ها نشان داد که، در مجموع ۲۱۹ مقاله با میانگین ۷/۳ مقاله برای هر شماره منتشر شده‌اند. از این میان، ۱۶۵ مقاله تألیفی بود که ۱۳۴ مورد آن‌ها یک نفر، ۲۹ مورد دو نفر و ۳ مورد را سه نفر نوشته‌اند. ۱۹۸ نفر محقق در نوشتن این مقاله‌ها همکاری داشته‌اند و ۱۷۴۸ استناد در این مقاله‌ها به کار رفته بود که میانگین ۱۱/۹ برای هر مقاله تعیین شد. محققان این حوزه، بیشتر مقاله محور بودند. منابع انگلیسی، با اندکی اختلاف، بالاتر از منابع فارسی زبان قرار گرفتند. تعیین نیم عمر نشان داد که، کتاب‌های لاتین با ۱۴ سال و ۲ ماه و منابع الکترونیکی، با ۴ سال و ۵ ماه بیشترین و کمترین نیم عمر را به خود اختصاص داده بودند. حرری، فتاحی، دیانی، حیاتی و عصاره، از پر استنادترین مؤلفان بودند.

۲.۹. خارج کشور

در خارج از کشور، تحقیق‌های بسیار زیادی در این زمینه انجام گرفته که به دو مورد اشاره می‌شود:

رسلفسن^۲ (۲۰۰۷)، پژوهشی را با هدف بررسی نیازهای اطلاعاتی سازمان بهداشت (مینوستا)^۳ انجام داد. نیازهای مجموعه سازی کتابخانه و سیاست توسعه مجموعه کتابخانه به طور واضح، در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، با استفاده از تحلیل استنادی مقاله‌های نشریه فوق که به وسیله کارکنان سازمان بهداشت (مینوستا) بین سال‌های (۲۰۰۲-۲۰۰۴) تألیف شده، مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، اطلاعات مربوط به منابع مورد استناد - نوع منبع و نیم عمر آن‌ها - نیز مورد تحلیل قرار گرفته است. نتایج نشان داد که، بیشترین منبع مورد استفاده در این مقاله‌ها، نشریه‌ها بوده که با ۶۳٪ بالاترین میزان، مورد استناد قرار گرفته‌اند و بیشترین مواد مورد استناد، بین ۲ تا ۵ سال از عمر آن‌ها گذشته است. ۴٪ از کل نشریه‌ها، ۳۶٪ از مجموع استنادها را به خود اختصاص داده‌اند و ۶۲٪ از نشریه‌ها تنها یک بار مورد استناد قرار گرفته‌اند. نتایج نشان داد که

کتابخانه، ۷۰٪ از نشریه‌ها مورد استفاده را در مجموعه خود دارد. هاریداسن^۴ و کولشرستا^۵ (۲۰۰۷)، در پژوهشی با استفاده از تحلیل استنادی به بررسی نیازهای اطلاعاتی، الگوهای مورد استفاده، رفتار محققان حوزه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی (که به طور خاص در حوزه سازماندهی دانش فعالیت می‌کنند)، پرداخته است. به همین منظور، نشریه سازماندهی دانش به طور خاص، مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل استنادی این نشریه بین سال‌های ۲۰۰۱-۱۹۹۳ نشان داد که، متوسط استنادها در هر مقاله ۲۱ استناد بوده و منبع اصلی مورد استفاده، کتاب و منابعی هستند که در اواخر قرن ۲۰ (۱۹۹۱-۱۹۸۲) منتشر شده‌اند. بیشتر نویسندگان این مقاله‌ها از آمریکا، انگلیس و آلمان هستند و نویسندگان هندی در این نشریه، رتبه ۷ را دارا می‌باشند.

۱۰. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱۰.۱. توصیف کلی مقاله‌ها

با بررسی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز در طول سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۰ مشخص گردید که، در مجموع ۲۲۱ مقاله در حوزه‌های علوم تربیتی، زبان شناسی و زبان انگلیسی، زبان و ادبیات فارسی، حسابداری، علوم اجتماعی و حقوق را ۲۴۰ پژوهشگر به تألیف در آورده‌اند. در طول این ۶ سال، بیشترین تعداد مقاله‌ها به حوزه علوم تربیتی (۲۳/۱٪) تعلق داشته و موضوع‌های زبان شناسی و زبان انگلیسی (۲۲/۲٪)، زبان و ادبیات فارسی (۲۱/۷٪)، حسابداری (۱۳/۱٪)، علوم اجتماعی (۱۱/۸٪) و حقوق (۸/۱٪) در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. این اطلاعات، در جدول شماره ۱ به همراه فراوانی مقاله‌ها در هر رشته، نمایش داده شده است. قابل ذکر است، دسته بندی مقاله‌ها به طور مشخص بر اساس حوزه فعالیت آن‌ها و در بعضی رشته‌ها، مثل رشته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، بر اساس تعلق آن‌ها به دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی بوده است. در نتیجه؛ به عنوان مثال این رشته، در حوزه علوم تربیتی قرار گرفته است.

جدول ۱: فراوانی و درصد مقاله‌ها در هر رشته

موضوع	فراوانی	درصد فراوانی
علوم تربیتی	۵۱	۲۳/۱
زبان شناسی و زبان انگلیسی	۴۹	۲۲/۲
زبان و ادبیات فارسی	۴۸	۲۱/۷
حسابداری	۲۹	۱۳/۱
علوم اجتماعی	۲۶	۱۱/۸
حقوق	۱۸	۸/۱

از مجموع، ۱۷۹ مقاله (۸۱٪) متعلق به زبان فارسی و ۴۲ مقاله (۱۹٪) متعلق به زبان انگلیسی

می‌باشد. بیشترین تعداد مقاله‌ها فارسی در موضوع علوم تربیتی و زبان و ادبیات فارسی به ترتیب ۴۹ و ۴۸ مورد و کمترین تعداد مقاله به زبان فارسی در زمینه حقوق، با ۱۷ مورد می‌باشد. همچنین، بیشترین تعداد مقاله‌های انگلیسی را موضوع زبان شناسی و زبان انگلیسی، با ۳۱ مقاله دارا می‌باشد. در حالی که، در رشته زبان و ادبیات فارسی هیچ مقاله ای به زبان انگلیسی منتشر نشده است. تعداد مقاله‌های دیگر زمینه‌های موضوعی را، بر حسب زبان نگارش، می‌توانید در جدول شماره ۲ مشاهده نمایید. تحلیل داده‌های پژوهش در مورد میزان مشارکت گروهی در بین مؤلفان نشان داد که، ۱۱۵ مقاله (۵۲٪) به صورت انفرادی، ۹۰ مقاله (۴۰/۷٪) به صورت دونفره و ۱۶ مقاله (۷/۲٪) با همکاری سه نویسنده، نوشته شده است.

در ارتباط با سازمان متبوع نویسندگان، پژوهشگران دانشگاه شیراز با ۱۰۱ مقاله (۴۵/۷٪)، در رتبه اول و پژوهشگران دانشگاه اصفهان با ۱۰ مقاله (۴/۵٪) در رتبه بعدی قرار دارد. در جدول شماره سه، دانشگاه‌های دارای حداقل چهار مقاله آورده شده است. همچنین نتایج در ارتباط با مشارکت‌های گروهی بین پژوهشگران دانشگاهها بیانگر آن است که، دانشگاه شیراز با ۷ مورد همکاری، دانشگاه تربیت مدرس با ۶ مورد و دانشگاه شهید چمران اهواز با پنج مورد کاری بین پژوهشگران خود، بیشترین میزان مشارکت گروهی را دارا بوده‌اند.

جدول ۲: فراوانی مقاله‌های تألیفی، بر اساس زبان به تفکیک موضوع

زبان مقاله		موضوع
انگلیسی	فارسی	
۲	۴۹	علوم تربیتی
۰	۴۸	زبان و ادبیات فارسی
۳	۲۶	حسابداری
۵	۲۱	علوم اجتماعی
۳۱	۱۸	زبان شناسی و زبان انگلیسی
۱	۱۷	حقوق

۲.۱۰. تحلیل و تفسیر داده‌ها حاصل از بررسی استنادها

در مجموع ۵۲۴۰ استناد از تمامی شماره‌های نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز که بین سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۰ منتشر شده‌اند، جمع آوری شده است. این استنادها مبنای تحلیل استنادی و تفسیر عنوان زیر می‌باشد.

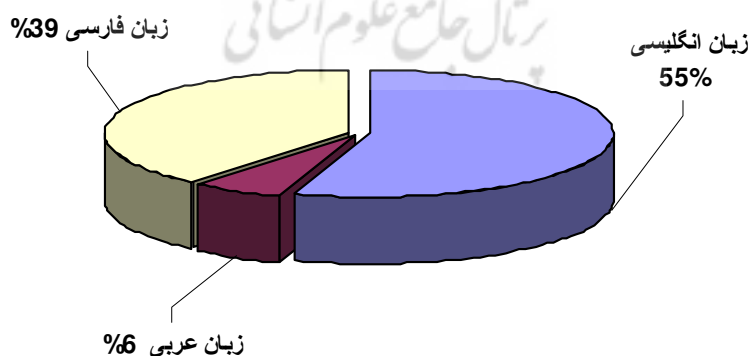
جدول ۳: میزان مقاله‌های دانشگاهها بر اساس نوع همکاری

نام دانشگاه	تک نویسنده	دو نویسنده	سه نویسنده	مجموع	درصد
دانشگاه شیراز	۶۰	۳۶	۵	۱۰۱	۴۵/۷
دانشگاه اصفهان	۶	۲	۲	۱۰	۴/۵
دانشگاه شهید چمران اهواز	۳	۴	۱	۸	۳/۶
دانشگاه تربیت مدرس	۱	۶	۰	۷	۳/۲
دانشگاه تهران	۳	۳	۱	۷	۳/۲
مرکز آموزش عالی کازرون	۵	۰	۰	۵	۲/۳
دانشگاه علامه طباطبایی	۴	۱	۰	۵	۲/۳
دانشگاه شهید باهنر کرمان	۳	۲	۰	۵	۲/۳
دانشگاه مازندران	۱	۲	۱	۴	۱/۸
دانشگاه ارومیه	۴	۰	۰	۴	۱/۸

۱۰.۲.۱. توزیع استنادها بر اساس زبان منبع

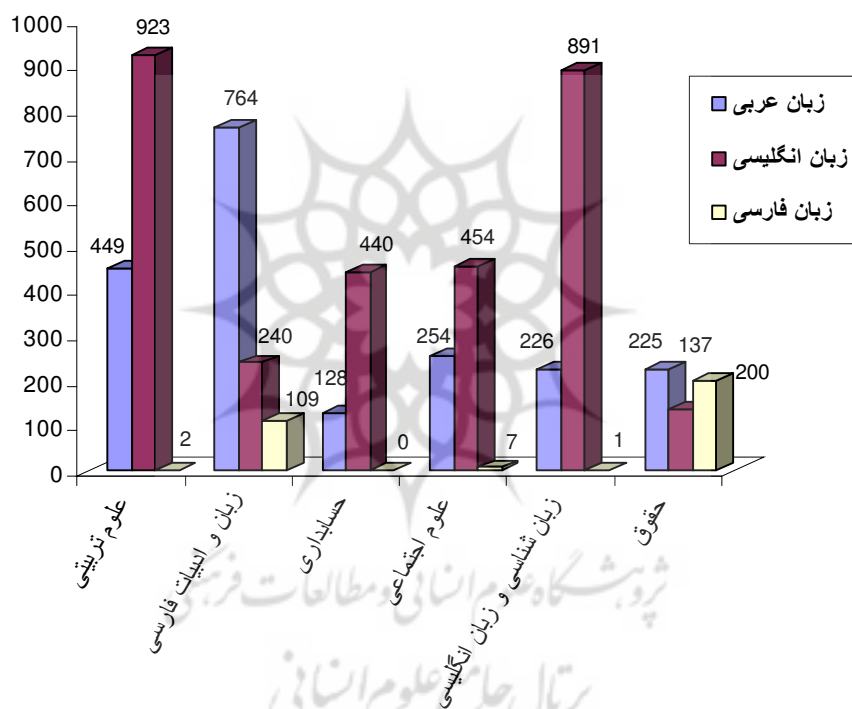
با بررسی منابع مورد استفاده در مقاله‌ها، مشخص گردید که به طور عمده از منابع در سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی استفاده شده است. البته منابعی نیز به زبان فرانسه وجود داشته که به علت محدود بودن تعداد آن‌ها، در زمره منابع انگلیسی زبان به شمار آمده‌اند (شایان ذکر است، سیاست ذکر منابع در مجله نیز به همین صورت است).

نمودار شماره ۱ نشان می‌دهد که در مجموع از ۵۲۴۰ استناد بررسی شده، ۲۰۴۶ مورد (۳۹٪) مربوط به منابع فارسی، ۲۸۶۹ استناد (۵۵٪) مربوط به منابع انگلیسی زبان و ۳۱۹ مورد (۶٪)، مربوط به منابع عربی زبان می‌باشد (نمودار شماره ۱).

نمودار ۱: توزیع استنادها بر اساس زبان منابع

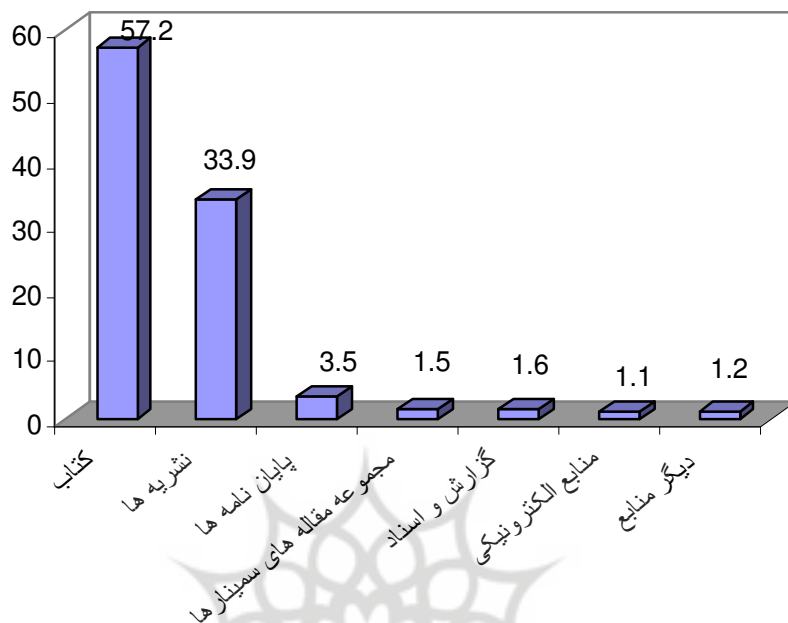
مقاله‌های تألیفی در موضوع زبان و ادبیات فارسی بیشترین تعداد استناد به زبان فارسی (۷۶۴) استناد) و مقاله‌های مربوط به حسابداری با ۱۲۸ مورد استناد، کمترین استناد به منابع فارسی را داشته‌اند. در ارتباط با استناد به منابع انگلیسی، مقاله‌های حوزه علوم تربیتی با ۹۲۳ استناد به زبان انگلیسی، بالاترین رتبه و مقاله‌های ادبیات فارسی با ۲۴ مورد استناد، در پایین‌ترین رتبه قرار دارند. پراکندگی استنادها در زبان عربی نیز بیانگر آن است که، رشته حقوق دارای بالاترین میزان استناد به منابع عربی با ۲۰۰ مورد استناد و در حوزه حسابداری، مقاله‌ها هیچ گونه استنادی به منابع عربی زبان نداشته‌اند. نمودار شماره ۲ توزیع استنادها را در شش رشته معرفی شده، بر اساس زبان منابع نشان می‌دهد.

نمودار ۲: توزیع استنادها در شش رشته بر اساس زبان منابع

۲.۲.۱۰. توزیع استنادها بر اساس نوع منبع

بررسی نوع منابع مورد استناد، بیانگر آن است که، از مجموع ۲۲۱ مقاله مورد بررسی، در مجموع ۵۲۴۰ استناد مورد محاسبه قرار گرفته و مشخص گردید که منبع اصلی استنادها، کتاب است. یعنی، کتاب ۵۷/۲٪، نشریه‌های ادواری ۳۳/۹٪، پایان‌نامه ۳/۵٪، مجموعه مقاله‌های سیمینارها و همایش‌ها ۱/۵٪، گزارش‌ها و اسناد ۱/۶٪، منابع الکترونیکی ۱/۱٪ و دیگر منابع ۱/۲٪ از کل استنادها را تشکیل می‌دهند (نمودار شماره ۳).

نمودار ۳: درصد فراوانی میزان اسناد بر اساس نوع مدرک

با توجه به این که مقاله‌های مورد بررسی مربوط به موضوع‌های مختلف می‌باشد، توزیع اسنادها بر اساس موضوع و زبان به تفکیک در جدول شماره ۴ آمده است. تحلیل نتایج برای تعیین توزیع اسناد بر اساس نوع منبع در هر موضوع نشان داد که، در تمامی موضوع‌ها مدرک اصلی اسنادها به زبان فارسی، کتاب می‌باشد، ولی در زبان انگلیسی مدرکی که بیشترین اسناد را دریافت نموده، نشریه است. در مقاله‌های حوزه موضوعی ادبیات فارسی و حقوق، کتاب بیشترین اسناد را به زبان عربی دریافت نموده است.

پروژه اسناد علوم انسانی و مطالعات تربیتی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۴: میزان استناد در هر موضوع، به هر مدرک بر اساس زبان مدرک

زبان استناد	نوع منبع مورد استناد	علوم تربیتی	زبان و ادبیات فارسی	حسابداری	علوم اجتماعی	زبان شناسی و زبان انگلیسی	حقوق	جمع استناد	درصد جمع استناد
فارسی	کتاب	۲۳۵	۷۲۴	۴۶	۱۲۷	۱۶۲	۱۵۶	۱۴۶۰	۷۱/۳۶
	نشریه	۱۲۹	۲۷	۳۸	۶۷	۵۰	۵۳	۳۶۴	۱۷/۷۹
	پایان‌نامه	۴۹	۴	۳۲	۱۹	۹	۳	۱۱۶	۵/۶۷
	مقاله‌های سیمینارها و کنفرانسها	۲۰	۸	۱	۱۱	۴	۰	۴۴	۲/۱۵
	گزارش‌ها و اسناد	۱۲	۰	۱۰	۱۵	۱	۸	۴۶	۲/۲۵
	منابع الکترونیکی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰/۵
	دیگر منابع	۳	۱	۱	۵	۰	۵	۱۵	۱
	جمع استنادها در هر موضوع	۴۴۹	۷۶۴	۱۲۸	۲۵۴	۲۲۶	۲۲۵	۲۰۴۶	۱۰۰
انگلیسی	کتاب	۳۳۵	۲۲	۱۱۲	۱۷۹	۵۰۳	۸۴	۱۲۳۵	۴۳/۰۵
	نشریه	۵۶۴	۱	۲۸۴	۲۲۹	۳۱۰	۲۲	۱۴۱۰	۴۹/۱۵
	پایان‌نامه	۷	۰	۱	۹	۴۷	۰	۶۴	۲/۲۳
	مقاله‌ها سیمینارها و کنفرانس‌ها	۱۰	۰	۱	۱۹	۴	۰	۳۴	۱/۱۹
	گزارش‌ها و اسناد	۰	۰	۱۸	۱۳	۲	۵	۳۸	۳/۱
	منابع الکترونیکی	۶	۱	۱۳	۴	۲۳	۹	۵۶	۱/۹۵
	دیگر منابع	۱	۰	۱۱	۱	۲	۱۷	۳۲	۱/۱۲
	جمع استنادها در هر موضوع	۹۲۳	۲۴	۴۴۰	۴۵۴	۸۹۱	۱۳۷	۲۸۶۹	۱۰۰
ژاپنی	کتاب	۰	۱۰۷	۰	۶	۱	۰	۳۱۵	۹۸/۷۴
	نشریه	۲	۱	۰	۱	۰	۰	۴	۰
	پایان‌نامه	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۰
	جمع استنادها در هر موضوع	۲	۱۰۹	۰	۷	۱	۰	۳۱۹	۱۰۰
	جمع کل استنادها	۱۳۷۶	۸۹۶	۵۶۸	۷۰۵	۱۱۳۳	۵۶۲	۵۲۴۰	

۳.۲.۱۰. پراکندگی سال استنادها برای هر موضوع، بر اساس زبان

در ارتباط با پراکندگی سال انتشار منابع مورد استناد، تحلیل داده‌ها نشان داد که، پراکندگی سال شمسی در منابع بین سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۲۶ می‌باشد. قدیمی‌ترین منبع مورد استفاده به زبان انگلیسی، مربوط به سال ۱۷۷۲ در موضوع زبان شناسی و زبان انگلیسی می‌باشد و جدیدترین منبع، مربوط به سال ۲۰۰۴ در مقاله‌های تألیف شده در موضوع علوم اجتماعی است. در سه موضوع علوم

اجتماعی، زبان و ادبیات فارسی و حقوق، از منابع عربی استفاده شده که بررسی داده حاکی از آن است که، قدیمی‌ترین منبع مورد استفاده به این زبان، مربوط به سال ۱۱۱۹ مربوط به منبعی در حوزه زبان و ادبیات فارسی است و جدیدترین منبع نیز مربوط به سال ۱۳۸۲ در حوزه حقوق می‌باشد. تفصیل این بررسی‌ها، در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول ۵: پراکندگی سال استناد برای هر موضوع، بر اساس زبان

عربی		انگلیسی		فارسی	
سال	موضوع	سال	موضوع	سال	موضوع
۱۳۵۳-۱۳۶۸	علوم اجتماعی	۱۹۲۷-۲۰۰۴	علوم اجتماعی	۱۳۱۰-۱۳۸۳	علوم اجتماعی
	زبان شناسی و زبان انگلیسی	۱۷۷۲-۲۰۰۳	زبان شناسی و زبان انگلیسی	۱۳۳۳-۱۳۸۲	زبان شناسی و زبان انگلیسی
۱۱۱۹-۱۳۷۹	زبان و ادبیات فارسی	۱۹۰۹-۱۹۹۹	زبان و ادبیات فارسی	۱۲۲۶-۱۳۸۳	زبان و ادبیات فارسی
	علوم تربیتی	۱۸۹۷-۲۰۰۴	علوم تربیتی	۱۲۸۹-۱۳۸۳	علوم تربیتی
	حسابداری و اقتصاد	۱۸۹۵-۲۰۰۴	حسابداری و اقتصاد	۱۳۶۱-۱۳۸۳	حسابداری و اقتصاد
۱۳۱۷-۱۳۸۲	حقوق	۱۸۹۸-۲۰۰۲	حقوق	۱۳۰۷-۱۳۸۲	حقوق

۴.۲.۱۰. میانگین استنادها در هر مقاله

نتایج تحلیل استنادی نشان داد که، از میان ۵۲۴۰ استناد جمع آوری شده از ۲۲۱ مقاله بررسی شده، میانگین استناد هر مقاله، ۲۳/۷ استناد است. توزیع استنادها بر اساس موضوع نشان می‌دهد که، مقاله‌های تالیف شده در حوزه حقوق، میانگین تعداد استناد بیشتری را دارا می‌باشند (۳۱/۲). مقاله‌های موضوعی در حوزه علوم اجتماعی با میانگین ۲۷/۱، علوم تربیتی با میانگین استناد ۲۷، زبان شناسی و زبان انگلیسی با میانگین استناد ۲۳/۱، حسابداری و اقتصاد با میانگین استناد ۱۹/۶ و زبان ادبیات فارسی با میانگین استناد ۱۸/۷ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. (جدول شماره ۶).

جدول ۶: میانگین استنادها در هر مقاله

موضوع	تعداد مقاله	مجموع استناد	میانگین استناد در هر مقاله
علوم اجتماعی	۲۶	۷۰۵	۲۷/۱
زبان شناسی و زبان انگلیسی	۴۹	۱۱۳۳	۲۳/۱
زبان و ادبیات فارسی	۴۸	۸۹۶	۱۸/۷
علوم تربیتی	۵۱	۱۳۷۶	۲۷

موضوع	تعداد مقاله	مجموع استناد	میانگین استناد در هر مقاله
حسابداری و مدیریت	۲۹	۵۶۸	۱۹/۶
حقوق	۱۸	۵۶۲	۳۱/۲
جمع	۲۲۱	۵۲۴۰	۲۳/۷

۵. ۲. ۱۰. نیم عمر استنادها

نیم عمر در متون به عنوان مدت زمانی تعریف شده است که، در طول آن نیمی از متون استناد کننده به متون علمی مورد استناد در حوزه‌های علمی مورد نظر منتشر می‌شوند (امیر حسینی، ۱۳۷۱). به عبارت دیگر، محاسبه ارزش مدرک معین با کم کردن سال نشر آن از میانه سال‌های نشر مدارکی که در آن‌ها به آن مدرک استناد شده است، به دست می‌آید (کینن^۶، ۲۶۳: ۱۳۷۸). هر چه طول مدت نیم عمر کمتر باشد، میزان استناد به منابع جاری بیشتر و هر چه مدت نیم عمر طولانی‌تر باشد، میزان استناد به منابع جاری کمتر است (حقیقی و سخایی، ۱۳۸۳).

برای محاسبه نیم عمر، از فرمول زیر استفاده شده است (سین، ۱۳۷۹):

$$T = Y + y \quad \text{معادله ۱}$$

برای درک بهتر فرمول لازم است با برخی مفاهیم اساسی آشنا شد:

سال مبنا: اولین سال پس از نظم معکوس زمان تقویمی

سال بحرانی: سالی است که از سال مبنا تا آن، ۵۰٪ از متون موثر مورد استفاده قرار گرفته است.

سال فرعی بحرانی: سال قبل از سال بحرانی

در این فرمول، مقدار Y مجموعه‌ای از سال‌ها و y کسری از یک سال است که این کسر، از

طریق فرمول زیر محاسبه می‌گردد.

$$y = \frac{(a-b)}{(c-b)}$$

a به منزله نیمی از استنادها، b فراوانی تجمعی استنادهای سال فرعی بحرانی و c فراوانی تجمعی

استنادهای سال بحرانی است. با جایگزین کردن مقدار y در معادله یک، فرمول محاسبه نیم عمر به

شکل زیر تبدیل می‌گردد:

$$T = Y + \frac{(a-b)}{(c-b)}$$

برای به دست آوردن نیم عمر، نخست استنادهایی که تاریخ انتشار آن‌ها مشخص نبود از شمارش

خارج شد. سپس استنادها بر اساس فارسی و انگلیسی مجزا شدند. استنادهای فارسی و عربی که دارای

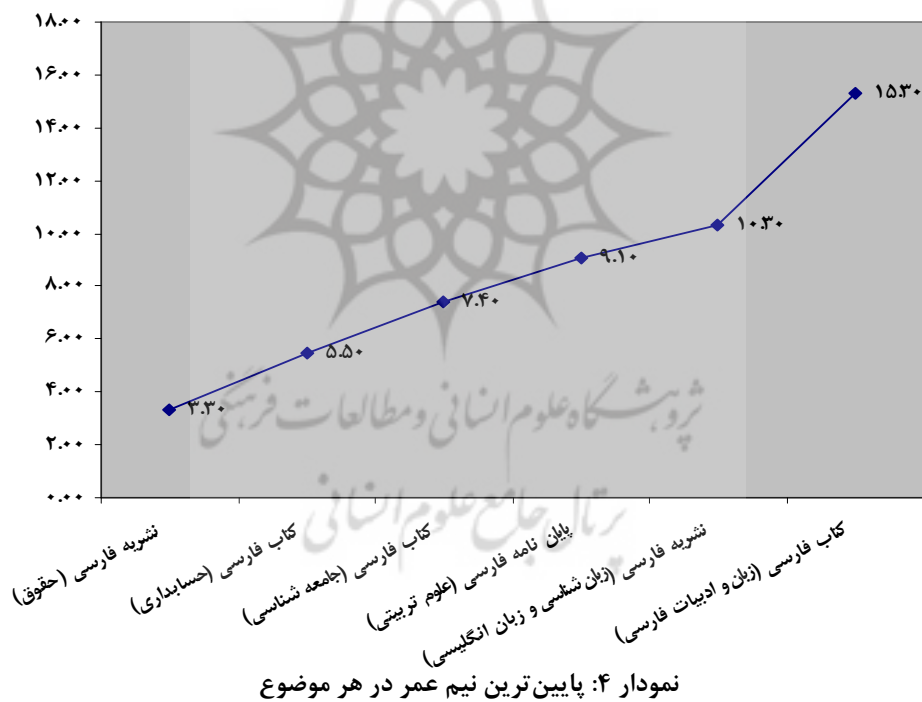
تاریخ انتشار میلادی بودند به تاریخ شمسی برگردانده شد و تاریخ میلادی برای منابع لاتین در نظر

گرفته شد.

تحلیل داده‌ها نشان داد که، نیم عمر منابع مورد استفاده در نشریه علوم اجتماعی و انسانی

دانشگاه شیراز به طور کلی ۱۶ سال و ۲ ماه می‌باشد. در این پژوهش، به علت موضوعی بودن شماره‌های مورد بررسی، برای به دست آوردن نیم عمر، از تقسیم موضوعی استفاده شده است. بر همین اساس در هر موضوع، انواع مختلف منابع مورد استناد در نظر گرفته شده است. نیم عمر منابعی که بیشتر از ۴۰ استناد داشته‌اند، تعیین شده و در جدول شماره ۹ آمده است. از تمامی منابع مذکور، فقط کتاب فارسی در تمامی موضوع‌ها دارای بیش از ۴۰ استناد می‌باشد.

تحلیل داده‌ها برای تعیین نیم عمر منابع مورد استناد نشان داد که، در موضوع جامعه‌شناسی کتاب فارسی با نیم عمر ۷ سال و ۴ ماه، در موضوع زبان‌شناسی و زبان‌انگلیسی نشریه فارسی با نیم عمر ۱۰ سال و ۳ ماه و در موضوع زبان‌ادبیات فارسی کتاب فارسی ۱۵ سال و ۳ ماه، در موضوع علوم تربیتی پایان‌نامه فارسی با نیم عمر ۹ سال و ۱ ماه، در موضوع حسابداری و اقتصاد کتاب فارسی با نیم عمر ۵ سال و ۵ ماه و در موضوع حقوق نشریه فارسی با نیم عمر ۳ سال و ۳ ماه، کمترین نیم عمر را در هر موضوع به خود اختصاص داده‌اند (نمودار شماره ۴). این نتایج نشان دهنده این است که، منابع ذکر شده نسبت به دیگر انواع منابع مورد استناد، از روزآمدی بیشتری برخوردار بوده‌اند.

مطالعه تطبیقی بین نیم عمر منابع مورد استناد در موضوع‌های مختلف بیانگر آن است که، کتاب فارسی در موضوع حسابداری و اقتصاد با نیم عمر ۵ سال و ۵ ماه، نسبت به دیگر موضوع‌ها نیم عمر کمتری داشته است. نشریه فارسی در موضوع حقوق با نیم عمر ۳ سال و ۳ ماه، نسبت به دیگر موضوع‌ها از روزآمدی بیشتری برخوردار می‌باشد.

نویسندگان مقاله‌ها در موضوع حسابداری و اقتصاد نسبت به نویسندگان دیگر حوزه‌ها از کتاب‌ها و نشریه‌های لاتین به روزتری به ترتیب با نیم عمر ۸ سال و ۶ ماه و ۱۲ سال و ۲ ماه استفاده کرده‌اند. یکی دیگر از منابع مورد استناد در مقاله‌های مورد بررسی کتاب عربی بود که، در دو حوزه زبان و ادبیات فارسی و حقوق قابلیت محاسبه میزان نیم عمر را داشته است. نتایج نشان دهنده آن است که در این دو حوزه، مقاله‌های حوزه حقوق از کتاب‌های عربی به روزتری نسبت به مقاله‌های حوزه زبان و ادبیات فارسی با نیم عمر ۱۶ سال و ۶ ماه استفاده کرده‌اند.

از جمله متون پژوهشی که نقش قابل توجهی در تولید اطلاعات علمی ایفا می‌کند، پایان‌نامه‌ها هستند که در مقاله‌های تألیف شده شماره‌های مورد بررسی، آن گونه که شایسته بوده، مورد توجه قرار نگرفته‌اند. تنها در مقاله‌های حوزه علوم تربیتی به طور قابل توجهی، از پایان‌نامه‌های فارسی استفاده شده است. نیم عمر پایان‌نامه‌های مورد استفاده در این حوزه ۹ سال و ۱ ماه می‌باشد. مطالعه تطبیقی بین نیم عمر منابع فارسی و انگلیسی زبان نشان دهنده آن است که، منابع فارسی روزآمدتری نسبت به منابع انگلیسی مورد استفاده قرار گرفته است.

۱۱. بحث و نتیجه گیری

تحقیق حاضر بر آن بود، تا با استفاده از روش تحلیل استنادی میزان استفاده از مقاله‌های منتشر شده در شماره‌های مورد بررسی مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز را مورد بررسی قرار دهد. نتایج نشان داد، که مجموع ۲۲۱ مقاله تألیف شده، از ۵۲۴۰ منبع استفاده نموده‌اند که میانگین هر مقاله در حدود ۲۴ استناد می‌باشد، که به نظر میزان معقولی است. نویسندگان حوزه حقوق با میانگین ۳۱/۲ استناد در هر مقاله، بیشترین منابع را در نگارش مقالات مورد استفاده قرار داده‌اند. میزان استناد در پژوهشهایی که در حوزه‌های مختلف انجام گرفته، به مراتب کمتر از این تعداد را نشان می‌دهد (تیمورخانی، ۱۳۸۱؛ حری و نشاط، ۱۳۸۱؛ محمدی و دادگر، ۱۳۸۶؛ کیانمهر، ۱۳۸۶). نتایج پژوهش زندی (۱۳۷۸) نشان داد که، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز در طی ده سال انتشار (۱۳۶۶-۱۳۷۵) ۱۱۴ مقاله منتشر کرده که این مقاله‌ها در مجموع دارای ۱۸۲۳ استناد و متوسط ۱۶ استناد در هر مقاله بوده است، در حالی که بین سال‌های (۱۳۸۵-۱۳۸۰) اقدام به انتشار ۲۲۱ مقاله با ۵۲۴۰ استناد کرده که بیانگر رشد کمی خوبی است. با توجه به رشد کمی، انتظار می‌رود که مسئولان نسبت به ارزیابی کیفی مقاله‌ها نیز پژوهش‌هایی انجام دهند.

نتایج نشان داد که نویسندگان علاقه کمتری به مشارکت گروهی دارند. نتایج پژوهش زندی (۱۳۷۸)، مقصودی دریه (۱۳۸۱) و محمدی و دادگر (۱۳۸۶) همسو با یافته‌های این پژوهش است. همچنین بررسی همکاری بین دانشگاهی نشان داد که نویسندگان علاقه کمتری به همکاری بین دانشگاهی دارند و بیشتر پژوهشگران تمایل دارند که با همکاران هم دانشگاهی خود در تألیف مقاله مشارکت گروهی داشته باشند. نتایج بیانگر آن است که، نویسندگان و پژوهشگران مقاله‌ها اغلب از

دانشگاههای بزرگ و معروف کشور و دارای درجه علمی استادیاری بوده و از مقاله‌های نویسندگان و پژوهشگران دیگر کشورها و پژوهشگران غیر دانشگاهی استفاده نشده است. نتایج نشان داد که، پژوهشگران دانشگاه شیراز بیشترین تعداد مقاله‌ها را در این نشریه منتشر کرده‌اند که پژوهش زندی (۱۳۷۸) نیز این مساله را تایید می‌کند.

جدول ۹: نیم عمر منابع مورد استناد بر اساس موضوع و زبان منبع

نیم عمر	y	Y	c	b	a	نوع منبع بر حسب زبان	موضوع
۷/۴	۰/۴	۷	۶۹	۵۸	۶۲/۵۰	کتاب فارسی	جامعه شناسی
۸/۲	۰/۲	۸	۴۰	۳۱	۳۳	نشریه فارسی	
۱۸/۱	۰/۱	۱۸	۹۲	۸۵	۸۶	کتاب لاتین	
۱۵/۴	۰/۴	۱۵	۱۱۸	۱۱۱	۱۱۳/۵۰	نشریه لاتین	
۱۰/۸	۰/۸	۱۰	۸۴	۷۶	۸۲/۵۰	کتاب فارسی	زبان شناسی و زبان انگلیسی
۱۰/۳	۰/۳	۱۰	۲۶	۲۴	۲۴/۵۰	نشریه فارسی	
۱۵/۹	۰/۹	۱۵	۲۵۱	۲۳۳	۲۴۹/۵۰	کتاب لاتین	
۱۳/۱	۰/۱	۱۳	۱۶۶	۱۵۳	۱۵۴/۵۰	نشریه لاتین	
۱۵/۳	۰/۳	۱۵	۳۶۱	۳۲۴	۳۳۵/۵۰	کتاب فارسی	زبان و ادبیات فارسی
۲۳/۸	۰/۸	۲۳	۴۷	۴۵	۴۶/۵۰	کتاب عربی	
۱۱/۴	۰/۴	۱۱	۱۲۳	۱۱۰	۱۱۵/۵۰	کتاب فارسی	علوم تربیتی
۱۰/۵	۰/۵	۱۰	۶۷	۶۰	۶۳/۵۰	نشریه فارسی	
۹/۱	۰/۱	۹	۳۰	۲۳	۲۳/۵۰	پایان نامه فارسی	
۱۵/۳	۰/۳	۱۵	۱۷۶	۱۶۳	۱۶۶/۵۰	کتاب لاتین	
۱۴/۹	۰/۹	۱۴	۲۸۵	۲۵۰	۲۸۱/۵۰	نشریه لاتین	حسابداری و اقتصاد
۵/۵	۰/۵	۵	۲۵	۱۹	۲۹	کتاب فارسی	
۸/۶	۰/۶	۸	۵۹	۵۰	۵۵/۵۰	کتاب لاتین	
۱۲/۲	۰/۲	۱۲	۱۵۱	۱۳۹	۱۴۱	نشریه لاتین	
۸/۳	۰/۳	۸	۸۰	۷۰	۷۲/۵۰	کتاب فارسی	حقوق
۳/۳	۰/۳	۳	۲۹	۲۴	۲۵/۵۰	نشریه فارسی	
۱۰/۳	۰/۳	۱۰	۳۹	۳۴	۳۵/۵۰	کتاب لاتین	
۱۶/۶	۰/۶	۱۶	۷۱	۶۶	۶۹	کتاب عربی	

یافته‌های ریاحی نیا (۱۳۷۲)، محمد زاده (۱۳۷۶)، بختیاری (۱۳۷۷)، زندی (۱۳۷۸)، هراتی (۱۳۷۹)، اشتری (۱۳۸۰)، هاتفی مستقیم (۱۳۸۰)، آژیده (۱۳۸۱)، حری و نشاط (۱۳۸۱)، قزلی (۱۳۸۱)، شهریار و عصاره (۱۳۸۲)، شهریار (۱۳۸۵) و کیانمهر (۱۳۸۶) در حوزه علوم انسانی مبنی

بر استفاده بیشتر از کتاب نسبت به نشریه‌ها و دیگر منابع اطلاعاتی می‌باشد که نتایج این پژوهش نیز این امر را تأیید می‌کند، که البته دلایل این امر باید در پژوهش مستقل دیگری مورد بررسی قرار گیرد. یافته‌های پژوهش نشان داد که، به خصوص در حوزه فنی و علوم محض، نشریه‌ها نوع غالب منبع اطلاعاتی بوده (تیو و کار، ۲۰۰۰؛ بنی هاشمی، ۱۳۶۴؛ کولائیان، ۱۳۷۷؛ مهرداد و شفیع، ۱۳۸۲؛ محمدی و دادگر، ۱۳۸۶)

انتظار می‌رفت با توجه به اینکه نشریه‌های ادواری حاوی جدیدترین اطلاعات علمی و تحقیقی هستند و اهمیت بسیار زیادی که برای پژوهشگران دارند (منصوری و پشوتنی زاده، ۱۳۸۶)، استناد بیشتری نسبت به دیگر منابع دریافت کنند، ولی در این پژوهش، یافته‌ها نشان داد که در زبان فارسی میزان استفاده از کتاب بیش از نشریه‌ها می‌باشد و شاید دلیل این امر روزآمد نبودن منابع مجموعه کتابخانه، فقدان سهولت در دسترسی کاربران به نشریه‌های جدید و عدم آگاهی آن‌ها از وجود نشریه‌ها باشد (منصوری و پشوتنی زاده، ۱۳۸۶) که متولیان امر کتابخانه‌ها باید نسبت به فراهم آوری نشریه‌های علمی به روز و اطلاع‌رسانی درباره محتوای آن‌ها، اقدام نمایند.

یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که، بیشترین منابع مورد استناد مربوط به منابع زبان انگلیسی بوده است. یافته‌های بنی هاشمی (۱۳۶۴)، عصاره (۱۳۶۵)، ریاحی نیا (۱۳۷۲)، بختیاری (۱۳۷۷)، زندی (۱۳۷۸)، کولائیان (۱۳۷۷)، حری و نشاط (۱۳۸۱)، شهریاری و عصاره (۱۳۸۲)، مهرداد و شفیع (۱۳۸۲)، شهریاری (۱۳۸۵)، تصویری قمصری و جهان نما (۱۳۸۵) و محمدی و دادگر (۱۳۸۶) نیز استناد بیشتر به منابع خارجی را مورد تأیید قرار می‌دهد هر چند یافته‌های دیگر پژوهش‌ها نشان داد که در بعضی از حوزه‌های علوم انسانی؛ از جمله فلسفه، معارف و ادبیات، زبان فارسی و عربی زبان غالب است (سیفی، ۱۳۷۹؛ احمد زاده، ۱۳۸۴؛ آژیده، ۱۳۸۱؛ هاتفی مستقیم، ۱۳۸۰؛ کیانمهر، ۱۳۸۶). نتایج این پژوهش نیز این امر را تأیید کرد که، در رشته‌های حقوق و ادبیات فارسی زبان اصلی منابع مورد استفاده فارسی و عربی می‌باشد.

یافته‌های پژوهش در باره نیم عمر منابع مورد استناد حاکی از آن است که، منابع انگلیسی زبان نسبت به منابع فارسی زبان از روزآمدی کمتری برخوردار بوده و این مساله می‌تواند از اعتبار و تطبیق اطلاعات ارائه شده با زمان حاضر (روزآمدی مقاله) بکاهد. مسئولان کتابخانه‌ها و به خصوص گروه‌های مجموعه سازی کتابخانه‌ها باید این نکته را مد نظر قرار داده و در فراهم آوری منابع روزآمد، به خصوص منابع انگلیسی زبان که بیشتر نیز مورد استفاده پژوهشگران قرار گرفته است، کوشا باشند.

عدم امکان محاسبه نیم عمر برای منابع الکترونیکی، پایان نامه‌ها، مقاله‌های سمینارها و گزارش و اسناد نشان دهنده استفاده محدود و بسیار کم از این گروه منابع، در مقاله‌های مورد بررسی می‌باشد که پژوهش زندی (۱۳۷۸) نیز تأیید کننده این مطلب می‌باشد. با توجه به اینکه این منابع امروزه از منابع بسیار غنی و حتا حاوی جدیدترین اطلاعات می‌باشند، ضرورت دارد که دلایل عدم استفاده از این نوع منابع اطلاعاتی، در پژوهشی دیگر مورد بررسی قرار گیرد.

۱۲. پیشنهادها

- بر اساس نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌ها، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:
- الزام نویسندگان مقاله‌ها به رعایت یکی از الگوهای استاندارد درج اطلاعات کتاب‌شناختی منابع استفاده شده
 - تاکید بر استفاده نویسندگان از منابع روزآمدتر
 - تشویق محققان به استفاده از منابع چاپی غیرکتابی، به خصوص پایان‌نامه‌ها، مقاله‌های سمینارها و گزارش‌ها
 - توجه کتابخانه‌ها به امر فراهم آوری منابع اطلاعاتی جدید و مورد نیاز واقعی کاربران
 - اقدام عملی کتابخانه‌ها در معرفی مقاله‌ها و تهیه انواع راهنماهای کتاب‌شناختی به صورت چاپی و الکترونیکی به صورت مداوم
 - تاکید بیشتر کتابخانه‌ها بر فراهم آوری منابع انگلیسی زبان
 - به کارگیری روش‌های تشویقی برای تهیه و چاپ مقاله‌ها، از سوی نویسندگان خارجی و غیر دانشگاهی
 - تاکید بر انتشار مقاله‌ها به زبان انگلیسی (به عنوان زبان بین‌المللی)، به منظور تخصیص استناد بیشتر و انتشار مقاله‌ها تمام متن مجله در اینترنت، بر اساس مدل‌های ذخیره و بازیابی اطلاعات (فراداده، مارک و ...)
 - تکمیل آرشیو الکترونیکی مجله و روزآمد سازی آن‌ها
 - طراحی الگوی تحلیل استنادی نشریه به منظور بررسی پیوسته و مقایسه تغییرها

۱۳. تقدیر و تشکر

نگارندگان از جناب آقای دکتر خیر سردبیر محترم نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز به خاطر همکاری در، اختیار گذاشتن آرشیو نشریه و سرکار خانم زهرا سجادنیا دانشجوی دکترای آمار دانشگاه شیراز به خاطر مشاوره‌ی مسائل آماری پژوهش، تقدیر و تشکر می‌نمایند.

یادداشت‌ها

1. Garfield
2. Rethlefsen
3. Minnesota
4. Haridasan
5. Kulshrestha
6. Kinen

منابع

الف. فارسی

- آزیده، باهره. (۱۳۸۱). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران (۱۳۷۰-۱۳۷۶). کتابداری، دفتر ۳۹، ۱۰۹-۱۲۰.
- احمدزاده، سعادت. (۱۳۸۴). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های دکترای شهرسازی و معماری دانشکده هنرهای زیبا. فصل‌نامه کتاب، ۶۲ (تابستان)، ۳۳-۴۸.
- اشتری، مه‌لقا. (۱۳۸۰). تحلیل استنادی مقالات فلسفی فارسی طی سال‌های ۱۳۷۷-۱۳۷۰. فصل‌نامه کتاب، (تابستان)، ۱۶-۲۲.
- امیر حسینی، مازیار. (۱۳۷۱). کتاب‌سنجی و اطلاع‌سنجی. فصل‌نامه کتاب، ۳، ۱۸۳-۲۰۹.
- بختیاری، آذر. (۱۳۷۷). بررسی وضعیت استفاده از منابع اطلاعاتی در طرح‌های پژوهشی حوزه دامپروزی (۱۳۷۵-۱۳۴۹). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.
- بنی هاشمی، میترا. (۱۳۶۶). تجزیه و تحلیل استنادهای مقاله‌ها در برخی نشریه‌های ادواری پزشکی فارسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، کتابداری، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- تصویری قمصری، فاطمه و جهان‌نما، محمدرضا. (۱۳۸۵). تحلیل استنادی پایان‌نامه‌های پژوهشگران پژوهشکده مهندسی جهاد کشاورزی. فصل‌نامه کتاب، ۱۷(۳)، ۷۵-۸۸.
- تیمورخانی، افسانه. (۱۳۸۱). تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصل‌نامه کتاب. فصل‌نامه کتاب، ۱۳(۳)، پاییز، ۳۲-۴۵.
- حری، عباس و نشاط، نرگس. (۱۳۸۱). بررسی رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌های مندرج در مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۹. مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، ۳۲(۲)، ۱-۳۳.
- حقیقی، محمود. (۱۳۸۱). کاربرد استناد در نگارش‌های علمی. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، ۳۲(۲)، ۲۱۵-۲۳۲.
- حقیقی، محمود و سخایی، فرزانه. (۱۳۸۳). بررسی ضریب تاثیر پایان‌نامه‌های رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران (۱۳۵۷-۱۳۸۰). کتابداری، ۳۸، دفتر ۴۱ (بهار و تابستان)، ۱۲۵-۱۵۵.

ریاحی نیا، نصرت (۱۳۷۲). بررسی میزان کاربرد نشریه‌های لاتین در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.

زندى، فاطمه. (۱۳۷۸). بررسی استنادی مجله علوم اجتماعی و انسانی در سال‌های ۱۳۶۶-۱۳۷۵. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

سیفی رستمی، میترا. (۱۳۷۹). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته‌های حقوق بین‌الملل و روابط بین‌الملل دانشگاه تهران در فاصله سال‌های ۱۳۶۷-۱۳۶۷. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.

سین، کی. بی. (۱۳۷۹). نمادها و فرمول‌هایی برای چند مفهوم کتاب‌سنجی. مترجم؛ سالاری، محمود، کتابداری و اطلاع‌رسانی، فصل‌نامه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، جلد ۳، شماره ۱، ۱۲۹-۱۴۴.

شهریاری، پرویز. (۱۳۸۵). تحلیل استنادی مقالات فصل‌نامه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۸۱-۱۳۵۱). فصل‌نامه کتاب، ۶۷ (پاییز)، ۸۹-۱۰۲.

شهریاری، پرویز و عصاره، فریده. (۱۳۸۲). گزارش نهایی طرح پژوهشی تحلیل استنادی مقالات نشریه علوم اطلاع‌رسانی (۱۳۸۱-۱۳۵۱). تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.

عصاره، فریده. (۱۳۶۵). بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.

عصاره، فریده. (۱۳۷۶). کتاب‌سنجی. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، ۳، (۳ و ۴)، ۶۳-۷۴.

عصاره، فریده. (۱۳۷۷). تحلیل استنادی. فصل‌نامه کتاب، (پاییز و زمستان)، ۳۴-۴۸.

قزلی، لادن. (۱۳۸۱). تحلیل استنادی طرح‌های پژوهشی دانشگاه‌های فردوسی مشهد در دو حوزه علوم انسانی/اجتماعی و علوم پایه کشاورزی. کتابداری و اطلاع‌رسانی، فصل‌نامه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۵ (۴)، ۳۵-۴۸.

کولائیان، فرزین. (۱۳۷۷). بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی موسسه واکسن و سرم‌سازی رازی کرج (تحلیل استنادی نشریه آرشیو موسسه رازی). فصل‌نامه کتاب، (بهار)، ۸۰-۹۷.

کیانمهر، احترام (۱۳۸۶). تحلیل استنادی مقال‌های منتشر شده در مجله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی (۱۳۸۲-۱۳۷۵). فصل‌نامه کتاب، ۱۸ (۲)، ۱۰۱-۱۲۲.

کینن، استلا. (۱۳۷۸). فرهنگ فشرده علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی. مترجم؛ اسدی گرگانی، فاطمه، تهران: نشر کتابدار.

محمدزاده، فاطمه. (۱۳۷۶). بررسی وضع استناد در مجله‌های فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی جاری از آغاز نشر تا پایان سال ۱۳۷۴. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.

محمدی، مهدی و دادگر، امیرمتمقی. (۱۳۸۶). تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در ۳۰ شماره فصل‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۷۶. کتابداری و اطلاع‌رسانی، فصل‌نامه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۲ (۱۰)، ۷-۳۶.

مختارنوبی، ابراهیم و مختارمعمار، حسین. (۱۳۸۴). تحلیل استنادی مقاله‌های تألیفی مدیریت در نشریه‌های مورد تایید کمیسیون بررسی نشریه‌های علمی کشور در سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۷۵. مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، ۳۵ (۲)، ۱۳۷-۱۵۸.

مقصودی دریه، رویا. (۱۳۸۱). بررسی استنادی مقاله‌ها در مجله‌های علوم اطلاع‌رسانی، فصل‌نامه پیام کتابخانه، فصل‌نامه کتاب و کتابداری در سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۸. کتابداری، ۳۹، ۲۳-۴۰.

مقصودی دریه، رویا. (۱۳۷۸). بررسی استنادی و تطبیقی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه‌های شهید چمران اهواز و شیراز در سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز.

منصوری، علی و پشوتنی زاده، میترا. (۱۳۸۶). بررسی دیدگاه دانشجویان دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز درباره میزان اهمیت ایجاد پایگاه مقاله‌های تمام متن تخصصی فارسی با موضوع حقوق و علوم سیاسی برای کتابخانه دانشکده مذکور. فصل‌نامه علوم و فناوری اطلاعات، ۲۲ (بهار).

مهراد، جعفر و شهبازی، رحیم. (۱۳۸۱). الگوی استفاده از مدارک میان اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی تبریز و شیراز با توجه به مقاله‌های منتشر شده در سال‌های ۱۳۷۸-۱۳۷۴ در داخل کشور: مطالعه کتاب‌سنجی. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۱۸ (۲)، ۱۷۱-۱۸۸.

مهراد، جعفر و شفیعی، سلیمان. (۱۳۸۲). تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد شیمی در چهار گرایش آلی، تجزیه، معدنی و فیزیک طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۰ در دانشگاه شیراز. کتابداری و اطلاع‌رسانی، فصل‌نامه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۶ (۱)، ۸۱-۹۴.

هاتفی مستقیم، رقیه. (۱۳۸۰). تحلیل استنادی مقاله‌های مجلات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی فارسی در زمینه علوم و معارف اسلامی طی سال‌های ۱۳۷۸-۱۳۶۸. پایان‌نامه کارشناسی ارشد،

کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.
هراتی، طلعت. (۱۳۷۹). *تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان رشته مدیریت دانشکده مدیریت دانشگاه تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تهران.*

ب. انگلیسی

Garfield, F. (1972). *Citation Analysis as a Tool in Journal Evaluation. Science*, 178 (4060), 471-478.

Haridasan, S. and Kulshrestha, V. K. (2007). *Citation Analysis of Scholarly Communication in the Journal Knowledge Organization. Library Review*, Available at: www.emeraldinsight.com, 56 (4), 299-310.

Rethlefsen, Melissa L. (2007). *Citation Analysis of Minnesota Department of Health Official Publication and Journal Article: a Need Assessment for the RN Barr Library. Journal of Medical Library Association*, Available at: www.sciencedirect.com, 95 (3), 260-266.

Tiew, W. S. and Kaur, K. (2000). *Citation Analysis of Journal of Natural Rubber Research, 1988-1997. Malaysian Journal of Library and Information Science*, Available at: http://eprints.rclis.org/archive/00008836/01/citation_analysis_jnrr_dec_2000.pdf, 5 (2), 45-56.